

Kontor/afdeling
Center for vedvarende energi

Dato
13. januar 2020

J nr. 2019-1707

/ tsgr, anjl, mlla

Høringsnotat til idéfase for ny miljøvurdering af Vesterhav Syd Havvindmøllepark

Indledning

I henhold til Energifaftalen af 2012 blev der i 2016 foretaget et udbud af 350 MW kystnære havvindmølleparker på baggrund af forundersøgelser og miljøvurderinger (VVM-redegørelser) af de mulige projekter foretaget af Energinet.

Vattenfall vandt udbuddet og indgik koncessionsaftale, hvorefter Energistyrelsen meddelte Vattenfall etableringstilladelserne (inkl. VVM-tilladelse) til projekterne Vesterhav Nord og Vesterhav Syd i december 2016. Etableringstilladelsen for Vesterhav Syd blev efterfølgende påklaget til Energiklagenævnet.

I december 2018 traf Energiklagenævnet afgørelse i klagesagen og hjemviste den del af etableringstilladelsen, der udgjorde VVM-tilladelsen, til fornyet behandling med henblik på udarbejdelse af en *supplerende* miljøvurdering af det konkrete projekt.

Vattenfall meddelte efterfølgende, at man arbejdede på et nyt opstillingsmønster for vindmøllerne i begge projekter, hvorfor der blev igangsat en *ny* miljøvurderingsproces af havvindmølleparkerne.

I forbindelse med miljøvurderingen skal Energistyrelsen afgive en afgrænsningsudtalelse til Vattenfall om omfanget og detaljeringsgraden af oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten.

Som led i afgrænsningen og forud for fremsendelse af afgrænsningsudtalelsen afholdes en høring af offentligheden og berørte myndigheder, hvor der anmodes om forslag og bemærkninger til, hvad der skal indgå i miljøvurderingen.

Den første offentlighedsfase for den nye miljøvurdering af Vesterhav Nord og Vesterhav Syd foregik i perioden 1. juli – 16. august 2019. Nærværende høringssvar opsummerer de indkomne høringssvar og Energistyrelsens bemærkninger til dem.

Høringsnotatet

Der er modtaget i alt 115 høringssvar i den første offentlige høring. De fleste høringssvar er fra privatpersoner, men der er også modtaget høringssvar fra andre myndigheder, foreninger og organisationer. En række høringssvar er afgivet på vegne af flere personer, og 42 høringssvar henviser til og tilslutter sig høringssvaret fra Foreningen Stop Vesterhav Syd.

Energistyrelsen

Amaliegade 44
1256 København K

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Følgende berørte myndigheder har afgivet høringssvar: Miljø- og Fødevareministeriets departement, Arbejdstilsynet, Slots- og Kulturstyrelsen og Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen samt Transport- og Boligministeriet, Ringkøbing-Skjern Kommune samt Ribe Stift.

Derudover er der modtaget høringssvar fra Norge, Sverige, Tyskland og Holland i høringen over grænseoverskridende miljøpåvirkninger i henhold til Espoo-konventionen.

De miljømærker og forhold, hvor der i høringssvarene er udtrykt ønske om, at emnerne indgår i miljøvurderingen, fremgår af nedenstående skema, hvor høringssvarenes indhold er opsummeret sammen med Energistyrelsens vurdering af høringssvarenes betydning for den videre proces.

En lang række høringssvar rummer derudover en række betragtninger om spørgsmål til og kritik af projektet og processen. Disse høringssvar indeholder emner, der falder uden for indholdet i en miljøkonsekvensrapport¹, hvorfor disse ikke fremgår af nedenstående skema. Energistyrelsen har dog valgt at opsummere disse emner nedenfor.

Indhold i høringssvarene

De i alt 115 høringssvar omhandler følgende overordnede emner i forhold til miljøkonsekvensrapporten, og hvad der skal indgå og undersøges i miljøsekvensvurderingen:

- Støj fra projektet i forbindelse med både drifts- og anlægsfaserne
- Store negative indvirkninger på kyst- og kulturlandskabet
- Stor visuel påvirkning fra projektet
- Stor visuel påvirkning fra lysmarkering på vindmøllerne/projektet
- Indvirkninger på det marine dyre- og planteliv
- Påvirkning af fugle
- Negativ påvirkning på turisme, friluftsliv og rekreativ anvendelse
- Sejladsrisiko som følge af havvindmølleparken
- Projektets betydning for ejendomspriser og ejendomsværditab
- Alternativer til opstillingsmønster og placering af opstillingsområde
- Indvirkning på radardækning og Forsvarets øvelsesområder
- Påvirkningen af fiskerierhvervet i området

De fleste høringssvar er stærkt kritiske over for placering af en havvindmøllepark tæt på kysten og i et område med de landskabs- og naturkvaliteter, som gør sig

---

¹ Det retlige grundlag for miljøvurderingen herunder de emner, som skal indgå i miljøkonsekvensrapporten, følger af miljøvurderingsloven (LBK nr. 1225 af 25/10/2018) og VVM-direktivet (2011/92/EU med senere ændring 2014/52/EU).

gældende for Vesterhavet og kysten. Der henvises primært til projektets visuelle påvirkninger og den betydning, det vil have for oplevelsen af området og afledte konsekvenser for den rekreative anvendelse og turisme i området. Mange hørings-svar udtrykker bekymring for støj fra vindmøllerne og påvirkninger af dyrelivet ved kysten, primært fugle.

Ringkøbing-Skjern Kommune er utilfredse med, at første offentlige høring er forløbet over sommerferien, og at det således ikke har været muligt at behandle høringen på et byrådsmøde. Derudover henviser høringssvaret til kommunens tidligere svar af 24. august 2012, hvor kommunen peger på, at havvindmølleparken bør have udgangspunkt i Hvide Sande Havn samt, at vindmøllerne skal placeres i et let opfatteligt mønster.

Forsvarsministeriets Materiel- og Ejendomsstyrelse gør i deres høringssvar opmærksom på projektets påvirkning af radardækningen, at der bør ske udarbejdelse af ny analyse for radarstyring af flyafmærkning samt at projektet ikke må bevirke øget civil skibstrafik i øvelsesområdet syd for opstillingsområdet. Derudover henleder Forsvaret opmærksomhed på ikke-eksploderet ammunition (UXO), og det anbefales, at der foretages UXO-survey forud for arbejde i havbunden.

Transport- og Boligministeriet gør i deres høringssvar opmærksom på, at Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har været i løbende kontakt med Vattenfall Vindkraft A/S siden ultimo 2017 vedrørende havvindmølleprojekterne "Vesterhav Nord og Syd" i forhold til luftfartsafmærkningen samt muligheden for radarstyring som en alternativ afmærkningsform.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har endvidere oplyst, at styrelsen afventer det reviderede ansøgningsmateriale for radarstyring af lysmarkering. En eventuel radarstyring af afmærkningen på havvindmølleparkerne vil styre behovet for om afmærkningen er tændt eller slukket i forhold til lufttrafikken i nærheden af parkerne, men den vil ikke ændre på lyssammensætningen eller intensiteterne, som er angivet i attesterne. Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har derved ikke bemærkninger til idéfasen.

Ribe Stift, Slots- og Kulturstyrelsen samt Miljø- og Fødevareministeriet har ingen bemærkninger med hensyn til indholdet i miljøkonsekvensrapporten.

Høringssvar fra nabolande (Espoo-høring)

I høringen (notifikation) i henhold til Espoo-konventionen modtog Energistyrelsens høringssvar fra Sverige, Norge, Holland og Tyskland. Sverige og Norge havde ingen bemærkninger, mens Holland tilkendegav ønske om at følge miljøvurderingsprocessen og henviste til et igangværende projekt (SEANSE) om koordinering af strategiske miljøvurderinger for havvind i Nordsøen. Tyskland henviste i deres hø-

ringssvar til tyske undersøgelser af havvindmølleparkers påvirkning af fugle og havpattedyr og spørger ind til danske erfaringer og undersøgelser på området.

Høringssvar vedrørende de politiske beslutninger, udpegning af opstillingsområdet, projektøkonomien og projektets samfundsøkonomi

En del høringssvar vedrører forhold og betragtninger, som ikke direkte er forslag til afgrænsning af miljøkonsekvensrapporten og forhold, som bør undersøges i miljøvurderingen, men har karakter af kritik af projektet, dets kystnære placering, beslutningsprocessen samt forhold vedrørende Vattenfalls interne processer og projektets økonomi og projektets betydning for samfundsøkonomien.

Energistyrelsens bemærkninger til disse høringssvar fremgår nedenfor. En del af kritikken er generel for både Vesterhav Syd og Vesterhav Nord. Der er derfor så vidt muligt lavet en samlet besvarelse i begge høringsnotater.

Mange høringssvar giver udtryk for, at man er for grøn omstilling, men enten ikke ønsker de kystnære havvindmølleparker, eller at opstillingsområdet bør flyttes længere væk fra kysten. Der er forslag om, at projekterne flyttes ud til det kommende område for havvindmølleparken Thor eller Horns Rev eller ud på 15-20 km eller 30-40 km afstand, hvor påvirkningen af kystlandskabet er minimal. De fleste høringssvar henviser til, at kystområdet ved Vesterhavet udgør naturmæssige og rekreative områder af meget stor værdi for lokalområdet og for folk selv på grund af områdernes uberørthed og glæden ved nærheden til naturens.

Høringssvarene henviser også til, at omkostninger til etablering af havvindmølleparker længere fra land er faldet markant, siden projekterne blev besluttet, hvilket gør Vesterhav Nord og Vesterhav Syd utidssvarende, og at miljøpåvirkningerne er for store i forhold til gevinsterne ved lavere etablerings- og driftsomkostninger. Der spørges til, hvordan der f.eks. i Holland kan etableres havvindmølleparker på baggrund af såkaldt nul-bud længere fra land end Vesterhav Syd og Vesterhav Nord.

Derudover stilles der spørgsmålstegn ved beslutningerne om at lade Vattenfall vælge opstillingsmønsteret inden for opstillingsområdet, og der gives udtryk for, at beslutningsprocessen, herunder processen efter afgivelse af den nu delvist hjemviste etableringstilladelse, har været lukket og uigennemsigtig.

Høringssvarene spørger til omkostningerne ved en flytning af havvindmølleparken og annullering af kontrakten med Vattenfall med ønske om konkrete beregninger af omkostningerne forbundet hermed.

Nogle høringssvar kritiserer ligeledes processen i forhold til landanlæggene til projektet, hvor anlægsarbejdet næsten er færdiggjort, selvom der ikke er givet endelig tilladelse til selve havvindmølleparken endnu.

Flere høringssvar indeholder kritik af støjreglerne og ét høringssvar stiller spørgsmålstegn ved grænseværdier og beregningsmetoder i vindmøllebekendtgørelsen².

Energistyrelsens bemærkninger:

I forhold til *fastholdelsen af projektområdet eller flytning af opstillingsområdet længere fra kysten* henviser Energistyrelsen til, at der i Energisaftalen fra 2012 er truffet politisk beslutning om udbuddet af de kystnære havvindmølleparker, og at der efterfølgende er indgået koncessionsaftale med Vattenfall om etablering og nettilslutning af Vesterhav Nord og Vesterhav Syd. Vattenfall og Energistyrelsen er bundet af det politisk besluttede bruttoområde, der er fastlagt i koncessionsaftalen og de meddelte forundersøgelser- og etableringstilladelser i henhold til VE-loven samt af de udbudsretlige regler, som udbuddet har været foretaget efter. Dette indebærer, at vindmøllerne ikke kan flyttes uden for koncessionsområdet. Som det bl.a. blev oplyst på samråd om Vesterhav Syd og Vesterhav Nord den 30. april 2019, vil Vattenfall højst sandsynligt fremføre et erstatningskrav, hvis staten uberettiget ophæver koncessionsaftalerne for Vesterhav Syd og Vesterhav Nord.

Der er stor usikkerhed forbundet med at forudsige størrelsen på et eventuelt erstatningsbeløb, og der er mange ubekendte faktorer. I sidste ende vil erstatningen bero på en konkret vurdering ved domstolene set i forhold til de tabsposter, som Vattenfall måtte fremsætte. Det vurderes umiddelbart, at en aflysning af projekterne kan medføre, at staten vil skulle betale en kompensation i milliard-klassen til Vattenfall.

I forhold til høringssvar, der spørger til *flytning af de kystnære områder fra 4- 20 km fra kysten til 4 – 10 km fra kysten*, skal Energistyrelsen bemærke, at 7 ud af 16 områder fra screeningen tilbage i 2012 var beliggende under 10 km fra kysten, mens de resterende 9 områder var delvist beliggende længere end 10 km fra kysten. Den oprindelige placering af Vesterhav Nord Havvindmøllepark havde en østlig grænse beliggende ca. 7 km fra kysten og en vestlig grænse 19-20 km fra kysten. Flytningen af Vesterhav Nord Havvindmøllepark har medført en vestlig grænse for opstillingsområdet ca. 6-8 km fra kysten. Der er således ikke tale om en generel flytning af de kystnære parker tættere på kysten, men at den endelige placering af Vesterhav Nord før udbuddet blev rykket tættere på kysten. I forbindelse med udbuddet var både Vesterhav Nord og Vesterhav Syd således beliggende inden for 10 km fra kysten.

I forhold til *udviklingen af havvindmølleparker og omkostningerne ved etablering af parkerne* henviser Energistyrelsen til, at der er tale om langvarige processer, som ofte tager 5-6 år fra udbuddene afholdes, til en havvindmøllepark kan tilsluttes. I perioden fra udbuddet af Vesterhav Syd og Vesterhav Nord og frem til i dag er der sket en udvikling mod generelt lavere bud, men både Energistyrelsen og Vattenfall

---

² BEK nr. 135 af 07/02/2019 om støj fra vindmøller.

er fortsat bundet af det udbud, der har været afholdt, og af de koncessionsaftaler, som er indgået.

Vattenfalls mulighed for selv at definere opstillingsmønstret følger af det udbud, som har været afholdt. I henhold til etableringstilladelsen for både Vesterhav Syd og Vesterhav Nord er der mulighed for at definere et opstillingsmønster inden for opstillingsområdet, når det sker i overensstemmelse med de øvrige vilkår i etableringstilladelsen, bl.a. kravene om overensstemmelse med VVM-redegørelsen, opstilling i et let opfatteligt geometrisk mønster, som en velafgrænset gruppe og så langt fra kysten som muligt. Detailprojektet og den endelige udformning af projektet vil blive adresseret i den nye miljøvurdering af Vesterhav Syd og Vesterhav Nord, og der vil blive foretaget en offentlig høring over miljøkonsekvensrapporten og udkastet til afgørelse for det konkrete projekt, som Vattenfall ønsker at gennemføre, herunder opstillingsmønstret.

I forhold til den *igangværende etablering af landanlæggene til projektet* henviser Energistyrelsen til, at disse landanlæg ikke er omfattet af Energistyrelsens etableringstilladelse, men at tilladelse meddelt af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen), hvorfor Energiklagenævnets hjemvisning af etableringstilladelsen ikke har haft betydning for muligheden for at etablere landanlæggene til projektet.

Høringssvar vedr. projektets betydning for turisme og ejendomspriser i området
Mange høringssvar udtrykker bekymring for projektets indvirkninger på turismen i området og erhvervsøkonomiske konsekvenser heraf i form af færre besøgende, følgende tab af indtægter og fald i arbejdspladser i området. Mange høringssvar udtrykker ligeledes bekymring over projektets betydning for ejendomspriser i området og særligt den ejendomsværdimæssige betydning for sommerhuse ud til havet. Høringssvarene kritiserer ligeledes det manglende fokus på de lokale økonomiske konsekvenser og henviser til, at emnet ikke var belyst ordentligt i den tidligere miljøvurdering. Der peges bl.a. på, at udgifterne til erstatning til Vattenfall for at droppe projektet er små i forhold til de økonomiske konsekvenser for turismen i området.

Energistyrelsens bemærkninger:

Energistyrelsen anerkender den bekymring for projektets indvirkning på turismen og turismeerhvervet, som høringssvarene udtrykker.

Miljøvurderingen vil skulle forholde sig til projektets betydning for landskabsoplevelsen og den friluftsmæssige og rekreative anvendelse af området, herunder den visuelle påvirkning fra projektet i form af visualiseringer (se nedenstående skema)

Det ligger imidlertid uden for rammerne af både miljøvurderingsloven og VVM-direktivet, at belyse et projekts eventuelle økonomiske eller konkurrencemæssige ulemper i et område herunder i forhold til turismeerhvervet.

I forhold til projektets betydning for ejendomspriser i området henviser Energistyrelsen ligeledes til, at der er tale om et forhold, som ligger uden for rammerne af, hvad der skal indgå i en miljøvurdering. Energistyrelsen skal her bemærke, at værditabsordningen netop er indført for at håndtere vindmølleprojekters betydning for ejendomspriserne, og at der er tale om en særskilt proces, som ikke er en del af selve miljøvurderingen, selvom værditabsordningen bl.a. har benyttet sig af visualiseringer udført i forbindelse med miljøvurderingen for at fastsætte erstatninger. Det er borgeren selv, der skal anmelde krav om værditab, og det er Taksationsmyndigheden, der træffer afgørelse om værditab.

For yderligere information om denne ordning henvises til Energistyrelsens hjemmeside: <https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller-0>

Opsummering af hørings svar fordelt på emner og Energistyrelsens vurdering af de indkomne bemærkninger

Emne fra hørings svar	Hørings svar nr.	Hørings svar og Energistyrelsens vurdering
Støj (anlæg og drift)	7, 8, 10/11, 12, 13, 14, 19, 23, 28, 37, 41, 54, 57, 58, 61, 62, 84, 87, 99, 108, 110	<p>Indhold i hørings svar:</p> <p>Flere hørings svar ønsker en analyse af støjpåvirkninger fra projektet, herunder særligt påvirkningen af den lavfrekvente støj, og om denne støj kan have en sundhedsskadelig effekt. Et hørings svar kritiserer Miljøstyrelsens bekendtgørelse om støj fra vindmøller og bekendtgørelsens krav til beregning af støj.</p> <p>Hørings svarene udtrykker ønske om, at der foretages korrekte støjberegninger efter de nyeste beregningsmetoder, og at støjen overholder gældende støjgrænser.</p> <p>Energistyrelsens bemærkninger:</p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af den forventede påvirkning af støj fra vindmøllerne, redegøre for anvendte beregningsmetoder og dokumentere at projektet overholder Miljøstyrelsens regler for vindmøllestøj (vindmøllestøjbekendtgørelsen) herunder i forhold til kumulativ støj. I forhold til støjens konsekvenser for menneskers sundhed, skal miljøkonsekvensrapporten foretage vurderingerne på baggrund af den seneste videnskabelige viden på området.</p>
Friluftsliv, rekreativ anvendelse, kystlandskab og turisme	2, 7, 8, 10/11, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 24, 25, 31, 33, 34, 43, 38, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 62, 65, 66, 70, 73, 78, 84, 85, 87, 88, 91, 93, 95, 99,	<p>Indhold i hørings svar:</p> <p>De fleste hørings svar giver udtryk for, at projektet vil ødelægge oplevelsen af kystlandskabet og udsigten over det visuelt uspolerede hav. Flere hørings svar henviser til, at den ubrudte horisont over Vesterhavet er unik, og at der er en særlig livskvalitet forbundet med nærheden til Vesterhavet og den uspolerede natur, og at der ligger en særlig forpligtelse til at beskytte den. Flere hørings svar henviser til, at den uberørte natur er en af årsagerne til, at man har købt sommerhus i området.</p> <p>Mange hørings svar henviser desuden til solnedgangen over Vesterhavet og den forstyrrelse af landskabsoplevel-</p>

	<p>100, 102, 103, 108, 109, 110, 111, 112, 114</p>	<p>sen, som en kystnær havvindmøllepark vil have. Flere høringssvar nævner lysmarkeringen om natten som en væsentlig forstyrrelse, der ødelægger oplevelsen og værdien af landskabet, og der henvises til andre nærliggende vindmøller, hvor lyspåvirkningen er markant.</p> <p>Høringssvarene giver udtryk for, at miljøkonsekvensrapporten bør indeholde en vurdering af projektets konsekvenser for områdets rekreative og naturmæssige værdi og afledte effekter i forhold til sundhed, når uberørt natur påvirkes af vindmøller.</p> <p>Mange høringssvar henviser til, at projektet vil medføre en negativ påvirkning af turismen i området, når kystlandskabet påvirkes markant af vindmøller. En del høringssvar ønsker en undersøgelse af projektets betydning for turismen, idet der henvises til, at projektet vil medføre negative konsekvenser for turismen i området og deraf følgende konsekvenser for økonomien og beskæftigelsen i lokalområdet.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Projektets betydning for kystlandskabet og kulturlandskabet i området og herunder oplevelsen og værdien af landskaberne skal belyses i miljøkonsekvensrapporten. Projektets indvirkninger på kystlandskabet, landskabsoplevelsen, friluftslivet og den rekreative anvendelse i området skal også belyses i miljøkonsekvensrapporten og forventes at tage udgangspunkt i en vurdering af projektets visuelle indvirkninger og påvirkning af kystlandskabet og landskabsoplevelsen i områder med særlig rekreativ eller friluftsmæssig værdi, samt om støjen fra vindmøller kan have konsekvenser for oplevelsen og anvendelsen af kystområdet.</p> <p>I vurderingen vil der ikke skulle foretages en vurdering af den økonomiske betydning for turismeerhvervet i området eller den lokale beskæftigelse, da det ligger uden for rammerne af en miljøvurdering.</p>
<p>Visualiseringer, visuel påvirkning og afstand til vindmøller</p>	<p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10/11, 12, 13, 14, 16, 17,</p>	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flertallet af høringssvarene ønsker vindmøllerne placeret længere ude i havet - mindst 20 km ud eller længere – og</p>

	<p>19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35 (RSK), 36, 37, 39, 40, 41, 44, 46, 47, 48, 50, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 65, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 102, 104, 106, 108, 110, 111, 112, 114, 115</p>	<p>henviser til den store visuelle påvirkning fra vindmøllerne så tæt på land. Derudover giver mange høringssvar udtryk for, at man ønsker vindmøllerne opstillet i flere rækker, og længst ude i screeningsområde, og at der skal foretages visualiseringer af dette, og at visualiseringer skal belyse påvirkningen, hvis projektet placeres sammen med Thor Havvindmøllepark eller Horns Rev-parkerne.</p> <p>Flere høringssvar henviser til, at der i forbindelse med miljøvurderingen skal foretages retvisende visualiseringer for det projekt, som gennemføres, herunder for flere forskellige vejforhold, visualiseringer i mørke med markeringsslys, ved solnedgang, og at der skal foretages visualiseringer som ikke kun viser udsigten til parken, men også parken i forhold til kystlandskabet.</p> <p>Flere høringssvar henviser til, at der bør foretages digitale visualiseringer, idet visualiseringer i papirformat ikke giver et retvisende billede. Et høringssvar henviser også til, at det opstillingsmønster, som Vattenfall tidligere har ønsket, ikke opfylder retningslinjerne for opstilling af vindmøller. Der gives ligeledes udtryk for, at området bør besøges, så visualiseringerne bliver retvisende.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Vindmøllernes visuelle påvirkning skal undersøges og vurderes i miljøkonsekvensrapporten herunder i forhold til indvirkningen på kystlandskabet. Energistyrelsen vil stille krav om visualiseringer, som kommer til at dække forskellige sigtbarheder, nat og solnedgang, og som skal være så repræsentative som muligt. Det skal dog understreges, at visualiseringer altid vil være tilnærmede beskrivelser af den visuelle påvirkning og derfor ikke kan betragtes som fuldstændig retvisende i forhold til den faktiske visuelle påvirkning, som projektet i sidste ende måtte medføre.</p> <p>Visualiseringspunkterne skal sørge for, at den visuelle påvirkning belyses for punkter på kysten og i kystområderne i forskellig afstand fra projektet og fra repræsentative steder i landskabet. Energistyrelsen vil ikke stille krav om, at der laves visualiseringer for havvindmølleparken uden for koncessionsområdet og i afstande 20-40 km fra kysten, da det ikke er en reel mulighed for Vattenfall at opstille vindmøllerne uden for koncessionsområdet.</p>
--	--	---

		<p>Energistyrelsen skal bemærke, at der ikke er praksis for at stille krav om at foretage digitale visualiseringer, og at et sådan krav heller ikke følger af VVM-direktivet, men at sådanne værktøjer kan blive relevante, hvis den visuelle påvirkning ikke i tilstrækkeligt omfang kan belyses ved sædvanlige visualiseringer.</p>
<p>Marin biodiversitet, marine pattedyr og fugle</p>	<p>7, 10/11, 12, 13, 17, 27, 31, 37, 39, 41, 43, 54, 57, 58 (dyreliv), 61, 72, 73, 85, 99, 108, 110, 114</p>	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar påpeger, at projektet skal tages hensyn til dyre- og planearter, herunder om vindmøllerne kan placeres på gravitationsfundamenter i stedet for monopæle, der er langt mere indgribende for havpattedyr.</p> <p>Flere høringssvar peger på negative påvirkninger af fugle i området og ønsker projektets påvirkning af fuglelivet belyst i miljøkonsekvensrapporten herunder særligt redegørelse af projektets indvirkning på de store flokke af trækfugle, der flyver ind over mølleområdet samt påvirkningen af fuglereservatet Tipperne og sortænder, samt at miljøvurderingen bør indeholde en vurdering af påvirkningerne af dyrelivet særligt i beskyttede Natura 2000-områder. Der henvises også til, at fuglene forekommer i stort antal uden for de nærliggende udpegede fuglebeskyttelsesområder.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Havvindmølleparkens betydning for den marine flora og fauna skal indgå i miljøkonsekvensrapporten. For marine pattedyr og bundflora og –fauna vil vurderingen primært skulle fokuseres på påvirkningen i anlægsfasen af bundforhold, sedimentation og fra anlægsstøj - særligt for ramning af fundamenter, hvor der vil blive udarbejdet en støjprognose, som beskriver de forventede påvirkninger og krav til støjdæmpning.</p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal ligeledes vurdere projektets indvirkninger på fugle i forhold til kollision, fortrængninger og barrierevirkninger for de fuglearter, som kan blive påvirket af projektet, herunder også påvirkninger i forhold i nærliggende Natura 2000-områder. Såfremt der vurderes at kunne være en skadelig virkning fra projektet på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, skal der foretages en egentlig konsekvensvurdering.</p>

		I forhold til afgivelse af miljøfremmede stoffer fra f.eks. bundmaling og vindmøllevinger ved rotation skal miljøkonsekvensrapporten godtgøre, at produkter, der benyttes, overholder gældende regler, og at der ikke afgives væsentlige miljøfremmede stoffer til vandmiljøet.
Fiskeri	10/11, 12, 13, 17, 19, 39, 73, 87	<p><u>Indhold i høringssvar</u></p> <p>Flere høringssvar ønsker en redegørelse for projektets indvirkning på fisk og fiskeriet både i forhold til den miljømæssige påvirkning af fiskene og projektets betydning for fiskemuligheder og afledte økonomiske konsekvenser for fiskerierhvervet.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal beskrive projektets indvirkning på materielle goder, hvor udnyttelsen af fiskeresourcer indgår, herunder den bæredygtige udnyttelse ved bæredygtigt lokalt fiskeri.</p> <p>Miljøkonsekvensrapporten vil bl.a. skulle beskrive og vurdere påvirkningen af eventuelle identificerede vigtige gyde- eller fangstområder i både anlægs- og driftsfasen og vurdere den eventuelle påvirkning ift. udnyttelse af ressourcen.</p> <p>Miljøkonsekvensrapporten vil ikke skulle beskrive mulige økonomiske konsekvenser for fiskerierhvervet, men alene den forventede miljømæssige påvirkning. I forhold til de økonomiske forhold henviser Energistyrelsen til, at fiskeriloven fastsætter de nærmere bestemmelser omkring forhandling og fastsættelse af erstatning.</p>
Sejladsrisiko	10/11, 12,13	<p><u>Indhold i høringssvar</u></p> <p>Nogle høringssvar påpeger ulemper i forhold til sejladsforhold, og ønsker en analyse af, hvilke konsekvenser projektet har for sejladsforholdene.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af projektets indvirkning på sejlads og sejladsrisiko. Udover</p>

		<p>at forholdet skal indgå i miljøkonsekvensrapporten, er det et selvstændigt krav fra Søfartsstyrelsen, at der udarbejdes en sejladsrisikoanalyse, som skal godkendes af dem. Energistyrelsen forventer, at vurderingen i miljøkonsekvensrapporten i forhold til sejladsrisiko vil være baseret på den godkendte sejladsrisikoanalyse.</p>
Lysmarkering	7, 10, 12, 13, 21, 72, 87, 108, 113	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar peger særligt på den lovpligtige lysmarkering som værende en væsentlig miljøpåvirkning og ønsker påvirkningen belyst. Flere høringssvar peger også på, at der ønskes radarstyret lys på projektet for at nedsætte lysforureningen.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse af lysafmærkning af vindvindmøllerne som en del af den projektbeskrivelse, som skal fremgå af rapporten, og korrekt lysmarkering skal indgå i visualiseringerne af projektet. Såfremt påvirkningerne vurderes væsentlige, skal miljøkonsekvensrapporten beskrive påtænkte afværgeforanstaltninger, f.eks. radarstyring af lysmarkering, herunder om afværgeforanstaltninger vil kunne implementeres, og hvad den forventede effekt af foranstaltningerne vil være.</p>
Ejendomsværditab	10, 12, 13, 19, 21, 23, 25, 34, 37, 38, 39, 43, 62, 65, 73, 99, 100	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar ønsker, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af projektets betydning for ejendomspriserne i området, eller der ønskes udført en videnskabelig og objektiv undersøgelser af, hvordan projektet påvirker ejendomspriserne i området.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af de visuelle påvirkninger og projektets indvirkning på kystlandskabet, men skal ikke indeholde en vurdering af projektets indvirkning på ejendomspriserne, da en sådan vurdering falder uden for rammerne af en miljøvurdering. Miljøkonsekvensrapporten vil derfor henvise til Energisty-</p>

		relsens værditabsordning.
Alternativer og den valgte løsning	14, 16, 19, 20, 21, 25, 26, 34, 36, 38, 39,41, 43, 47, 49, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 66, 71, 72, 73, 78, 79 80, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 102, 106, 107, 115	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar peger på ønsket om undersøgelse af en alternativ placering af parken enten ud for Hvide Sande havn eller indarbejdet sammen med f.eks. Thor eller Horns Rev-parkerne, der ligger længere fra kysten.</p> <p>Der peges også på, at miljøkonsekvensrapporten bør undersøge alternativer i form af en udvidelse af koncessionsområdet længere ud i Nordsøen end det aktuelle opstillingsområde. Ringkøbing- Skjern byråd foreslår bl.a., at der laves en ny screening så området udvides, således det gør det muligt at flytte vindmøllerne længere ud.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten vil ikke skulle indeholde en beskrivelse af alternative placeringer af selve koncessionsområdet, da opstillingsområdet har været en del af det kystnære udbud på baggrund af Energiaftalen fra 2012. Idet Vattenfall ikke kan opstille vindmøller uden for koncessionsområdet, betragter Energistyrelsen ikke en ændret placering af selve koncessionsområdet som et alternativ for Vattenfall, der er muligt at arbejde videre med.</p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse af de væsentligste alternativer, der har været overvejet af Vattenfall samt en begrundelse for det valgte opstillingsmønster og valg af mølletype herunder med henvisning til miljøpåvirkningerne. Denne beskrivelse vil skulle godtgøre, at der ikke er relevante alternativer, som medfører væsentlig mindre miljøpåvirkninger end det valgte projekt. Energistyrelsen vil kræve, at de visuelle påvirkninger og indvirkninger på kystlandskabet som minimum beskrives for det valgte opstillingsmønster samt et opstillingsmønster med mindre horisontal udbredelse (flere rækker), såfremt det valgte opstillingsmønster består af vindmøller i én lang række.</p>
Skyggekast	7, 10, 12, 13, 57, 58, 73, 89,	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar ønsker projektets påvirkning fra eventu-</p>

	102	<p>elt skyggekast vurderet herunder skyggekast i aftentimerne.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal belyse projektets påvirkning i forhold til skyggekast i henhold til Erhvervsstyrelsens gældende retningslinjer på området.</p>
Kulturhistoriske interesser og fredninger	7, 10, 12, 13, 41, 54, 69, 73, 110, 112	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar påpeger fredningen af området omkring Nr. Lyngvig fyr, og ønsker projektets påvirkning i forhold til fyret og landskabet omkring belyst.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en redegørelse af projektets påvirkning på landskabelige og kulturhistoriske interesser, herunder det fredede område ved Nr. Lyngvig fyr. Derudover stiller Energistyrelsen krav om, at der skal foretages en visualisering, som viser projektets påvirkning i forhold til landskabet ved fyret.</p>
Radardækning, Luftfartsafmærkning, Skydeområde, Unexploded ordnance (UXO)	64	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse finder, at havvindmølleparkens placering kan have indflydelse på Forsvarets radardækning, hvorfor der ønskes en nærmere teknisk vurdering, som kan afdække behovet for etablering af afværgeforanstaltninger.</p> <p>Som følge af at vindmøllerne placeres længere ude på havet ønskes foretaget en ny analyse af radarsensorernes evne til at detektere militære luftfartøjer, der nærmer sig vindmølleparkerne i lav højde.</p> <p>Det anbefales desuden, at der foretages UXO-survey forud for arbejde i havbunden.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal belyse projektets forventede indvirkning på radardækning.</p>

Erhvervsmæssig påvirkning af antal arbejdspladser/lokale erhvervs-liv	7, 10, 12, 13, 21, 31, 43, 50, 90, 103	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Flere høringssvar ønsker, at projektets betydning for den lokale beskæftigelse og arbejdspladser undersøges i miljøkonsekvensrapporten.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Projektets betydning for den lokale beskæftigelse og arbejdsmarkedsforhold er ikke umiddelbart et miljøforhold, og det falder således uden for rammerne for miljøvurderingen at belyse dette.</p>
Anvendelsen af anden teknologi/ teknologien med projektet er forældet.	80, 83, 87	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Nogle høringssvar ønsker belyst, hvad anvendelsen af anden og nutidig (projektets teknologi anses forældet) teknologi kunne betyde for samfundet, herunder også A-kraft.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten skal forholde sig til alternativer og redegøre for den valgte løsning. Energistyrelsen vil ikke stille krav om, at der skal undersøges alternativer i form af andre energikilder mv., idet udgangspunktet for projektet er et politisk vedtaget udbud af en havvindmøllepark.</p>
CO2 påvirkningen af projektet	33, 37, 62	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Nogle høringssvar, ønsker, at det beskrives, hvordan det grønne og økonomiske regnskab påvirkes af den planlagte park, dvs. stopdage, produktion på uheldige tidspunkter af døgnet, hvor meget strøm, der skal eksporteres osv.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten vil indeholde en beskrivelse af projektets indvirkning på klimaet (f.eks. arten og omfanget af drivhusgasemissioner) herunder forventede positive virkninger. Energistyrelsen forventer ikke, at vurderingen</p>

		<p>vil være så detaljeret, at der præcist kan redegøres for eksempelvis antal dage om året der ikke produceres strøm på anlægget og forhold omkring eksport af strøm og elpriser.</p>
<p>Beskrivelse af nedtagningsfasen</p>	87	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p>Et enkelt høringssvar ønsker en beskrivelse af nedtagningen af havvindmølleparken.</p> <p><u>Energistyrelsens bemærkninger:</u></p> <p>Miljøkonsekvensrapporten vil indeholde en kort redegørelse for nedtagningsfasen, men idet både miljøforholdene i området og teknologien kan have ændret sig markant, når nedtagning bliver relevant, kan miljøpåvirkningen fra nedtagningen kun beskrives meget generelt i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten. Der vil i forbindelse med nedtagningsfasen blive taget stilling til, om der skal udarbejdes en ny miljøvurdering.</p>
<p>Espoo-høringssvar</p>	NL,DE	<p><u>Indhold i høringssvar:</u></p> <p><i>Holland</i> ønsker at følge miljøvurderingsprocessen og henviser til et igangværende projekt (SEANSE) om koordinering af strategiske miljøvurderinger for havvind i Nordsøen. <i>Tyskland</i> har ligeledes tilkendegivet ønske om at følge miljøvurderingsprocessen for Vesterhav Syd og henviser til nye studier fra Tyskland, der belyser påvirkninger af marine pattedyr og fugle (med særligt fokus på lommer), herunder studier der viser væsentlige fortrængningseffekter på lommer. I høringssvaret spørges der til, om der er observeret tilsvarende effekter i Danmark, hvordan påvirkninger af fugle vurderes, hvilke kriterier, der benyttes, og hvordan påvirkninger af lommer håndteres ift. afværgeforanstaltninger. Derudover redegøres der for den tyske tilgang til vurdering af indvirkninger på marine pattedyr og der spørges i høringssvaret til, hvilke fortrængningsafstande for marine pattedyr, der observeres i Danmark, hvilke kriterier, der benyttes i vurderingen, og om der tænkes benyttet afværgeforanstaltninger over for påvirkning af de marine pattedyr.</p>

		<p><u>Energistyrelsens bemærkninger</u></p> <p>Høringssvarene fra Espoo-høringen berører miljøforhold, som skal indgå i miljøkonsekvensrapporten ift. fugle, marine pattedyr og herunder de kumulative effekter fra andre projekter i Nordsøområdet. Der udarbejdes særskilt Espoo-høringsnotat, som adresserer høringssvarene fra Holland og Tyskland.</p>
--	--	--

Bilag A – Liste over høringssvar fra høring af offentligheden og berørte myndigheder

Energistyrelsens aktnr.	Afsender
1	Miljø - og Fødevareministeriet
2	Privat
3	Privat
4	Privat
5	Privat
6	Privat
7	Privat
8	Privat
9	Privat
10	Aktionsgruppen Flyt Vesterhav Syd
11	Aktionsgruppen Flyt Vesterhav Syd
12	Privat
13	Privat
14	Privat
15	Arbejdstilsynet
16	Privat
17	Privat
19	Klegod Grundejerforening
20	Privat
21	Privat
22	Privat
23	Foreningen Stop Vesterhav Syd
24	Privat
25	Privat
27	Privat

28	Privat
29	Privat
30	Privat
31	Privat
32	Privat
33	Privat
34	Privat
35	Ringkøbing-Skjern Kommune - Økonomiudvalget
36	Privat
37	Privat
38	Privat
39	Privat
40	Privat
41	Privat
43	Privat
44	Privat
46	Privat
47	Privat
48	Privat
49	Privat
50	Privat
52	Privat
53	Privat
54	Privat
55	Privat
56	Privat
57	Privat
58	Privat
59	Privat
60	Privat

61	Privat
62	Sammenslutningen af Sommerhusgrundejerforeninger på Holmsland Klit
63	Ribe Stift
64	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse
65	Privat
66	Privat
69	Slots- og Kulturstyrelsen
70	Privat
71	Privat
72	Danmarks Naturfredningsforening
73	Privat
76	Privat
78	Privat
79	Privat
80	Novasol/Dansommer, Esmark Feriehusudlejning, Sol og Strand, DanCenter, DanWest Feriehusudlejning og Nr. Lyngvig Camping
81	Privat
82	Privat
83	Privat
84	Privat
85	Privat
86	Privat
87	Privat
88	Privat
89	Privat
90	Privat
91	Privat
92	Privat
93	Privat
94	Privat

95	Privat
96	Privat
97	Privat
98	Privat
99	Privat
100	Privat
101	Privat
102	Privat
103	Privat
104	Privat
105	Sønder Klegod Grundejerforeninger
106	Privat
107	Turistorganisationen Ringkøbing Fjord Turisme
108	Privat
109	Privat
110	Privat
111	Privat
112	Privat
113	Transport- og Boligministeriet
114	Nørre Lyngvig Camping ApS
115	Privat

Note: Manglende aktnumre skyldes dobbelt- eller fejlfjournalisering på sagen.